

خلاصه فصل پنجم تربیتی سیف

نظریه های یادگیری رفتاری از رویکرد رفتارگرایی سرچشمه میگیرند

رفتار گرایی به این معنی است که رفتار را باید به کمک تجربه های قابل مشاهده نه فرایندهای ذهنی تبیین کرد

برای رفتارگرایان یادگیری تغییر در رفتار آشکار است

موضوع اصلی علم روانشناسی رفتار است

روانشناسان رفتاری برای تاثیر محیط بر رفتار انسان اهمیت زیادی قائل اند

از دیدگاه روانشناسی رفتاری مهمترین چیز رابطه بین محیط و رفتار است.

تغییراتی که در محیط ایجاد می شوند به ایجاد تغییر در رفتار می انجامند

نظریه شرطی سازی پاسخگر یا کلاسیک پاولفی

نظریه شرطی سازی پاسخگر یا کلاسیک یا پاولفی یا بازتابی را پاولف به وجود آورد

اکشف مهم پاولف این بود که بازتابهای طبیعی یا نخستین جاندار را میتوان ب کمک شرطی کردن گسترش داد

بازتاب به رابطه ساده بین یک پاسخ و محرکی که از طریق تأثیرگذاری بر یکی از اعضای حسی آن پاسخ را تولید میکند

گفته میشود.

ترشح بزاق بر اثر قرار گرفتن غذا در دهان یا تنگ و گشاد شدن مردمک چشم بر اثر زیادو کم شدن نور نمونه هایی از

بازتابهای طبیعی هستند

امراحل آزمایشهای پاولف برای شرطی کردن حیوان

محرکی مثل غذا ب حیوان داده میشود

این محرک واکنش طبیعی و خودکار در حیوان ایجاد میکند مثل ترشح بزاق

ب غذا محرک غیرشرطی میگویند یعنی US

ب واکنش طبیعی و خودکار یعنی ترشح بزاق پاسخ غیر شرطی میگویند یعنی UR

یک محرک خنثی (مثل صدای زنگ) بلافاصله قبل از محرک غیرشرطی ب ارگانیسم یعنی حیوان ارائه میشود

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

(این محرک خنثی پیش از شرطی شدن هیچ گونه پاسخی در ارگانیسم ایجاد نمیکند یا اگر ایجاد کند ترشح بزاق نیست مثلاً توجه کردن است)

پس از چند بار همراه شدن محرک غیرشرطی با محرک خنثی؛ محرک خنثی به تنهایی موجب ترشح بزاق میشود در این صورت میگوییم ارگانیسم شرطی شده است

ب محرک خنثی یعنی زنگ محرک شرطی میگویند یعنی **CS**

ب ترشح بزاق ب محرک خنثی یعنی ترشح بزاق ب صدای زنگ میگویند پاسخ شرطی **CR**

۱۰ واتسون نخستین روانشناسی بود که کاربرد نظریه شرطی سازی پاسخگر پاولوف را با انسانها نشان داد

۱۰ واتسون معتقد بود که انسانها به هنگام تولد به تعداد کمی بازتاب و هیجان مجهز هستند و از راه شرطی شدن کلاسیک این بازتابهای اولیه با محرکهای زیادی تداعی میشود

۱۱ مثال دیگری از شرطی کردن رفتار پاسخگر در انسان

کودکی را تصور کنید که ب تقلید از کودکان بزرگتر از خود با اشتیاق میخواهد از سرسره کودکستان بالا برود در حین بالا رفتن از سرسره می افتد و پایش صدمه میبیند

بعدها این کودک هنگام نزدیک شدن ب سرسره دچار ترس و اضطراب میشود

۱۲ افتادن ۱۳ محرک طبیعی یا محرک غیرشرطی ست که باعث بروز پاسخ طبیعی یعنی درد ترس است

۱۴ منظره سرسره ۱۵ محرک شرطی ست باعث بروز پاسخ شرطی ترس و اضطراب در او میشود

۱۶ در نظریه شرطی سازی پاسخگر، پاسخ شرطی **CR** به محرک غیر شرطی **US** وابسته است.

۱۷ به همین دلیل، پاولف محرک غیر شرطی را تقویت کننده و همراه شدن آن با محرک شرطی **CS** را تقویت می نامید

همانگونه که چندین بار همراهی محرک شرطی و غیر شرطی به شرطی شدن ارگانیسم منجر می شود

تکرار محض **CS** محرک شرطی، بدون همراهی آن با **US** محرک غیر شرطی برای چندین بار، منجر به توقف پاسخ شرطی، یعنی ناشرطی شدن یا خاموشی رفتار پاسخگر خواهد شد.

۱۸ خاموشی پاسخگر را میتوان به صورت حذف پاسخ شرطی، بر اثر همراه نشدن محرک غیر شرطی با محرک شرطی تعریف کرد.

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

❖ واتسون معتقد بود که اگر ترسها اموخته میشوند پس میتوان آنها را نااموخته یا خاموش کرد

❖ بازگشت خود به خودی

مشاهده شده که پس از مدتی که از خاموش شدن پاسخ شرطی می گذرد، بدون این که این پاسخ تقویت شده باشد، مجدداً ظاهر می گردد. ب این پدیده بازگشت خودب خودی پاسخ یا رفتار میگویند اگر پس از بازگشت خود ب خودی رفتار فرایند خاموشی همچنان ادامه یابد ب زودی دوره خاموشی کامل فرا می رسد و دیگر از بازگشت خودب خودی رفتار اثری دیده نخواهد شد

❖ وقتی که پاسخ حیوان به یک محرک خاص شرطی شد، محرک های مشابه دیگر که در جریان شرطی شدن حضور نداشته باشند همان پاسخ را فرا خواهند خواند. پاولف این پدیده را تعمیم محرک نام نهاده است. مثال سگی که شرطی شده است تا با شنیدن صدای معینی بزاق ترشح کند، بدون شرطی شدن اضافی با شنیدن صداهای که اندکی زیرتر یا بم تر از صدای اولیه هستند نیز پاسخ خواهند داد نمونه ای از تعمیم محرک در انسان پاسخ کودک آزمایشی واتسون ب اشیای پشمالوی شبیه موش سفید است

❖ عکس تعمیم محرک ؛ تمیز محرک است

❖ تعمیم ب تمایل فرد برای پاسخ دادن ب محرکهای مرتبط و مشابه بامحرکی که در ضمن شرطی شدن ب کار رفته است گفته میشود

❖ تمیز به تمایل فرد به پاسخ دادن به تنها آن محرکی که در ضمن شرطی شدن به کار رفته است اشاره می کند. مثل تعمیم ❖ کودککی که از سگ درنده ای ترسداست و در نتیجه از همه سگهای بی آزار می ترسد مثال تمیز ❖ به تدریج با مشاهده سگ هایی که به او آزار نمی رسانند می آموزند که همه سگ های خطرناک نیستند و تنها باید از سگ های درنده ترسید

❖ تمیز آموزی ❖ از راه تقویت پاسخ به محرک مورد نظر و عدم تقویت پاسخ به محرک نامربوط خاموشی صورت می پذیرد

❖ توانایی تعمیم دادن محرکها یکی از امتیازهای مهم یادگیری است که فرد را قادر میسازد تا بدون نیاز ب یادگیری مداوم یک پاسخ اموخته شده ب یک محرک معین را ب محرکهای مشابه ان گسترش دهد

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۱۲ اگر فرد در تعمیم محرک تحت تاثیر شباهتهای ظاهری محرکها قرار بگیرد و تفاوتهای عمده میان آنها را نادیده انگارد ممکن است تعمیم نابه جا بدهد.

۱۳ در این صورت باید ب او اموخت ک تفاوتهای میان محرکها را شناسایی کند و ب هر محرک پاسخ متناسب دهد این همان تمیز دادن محرک است

🌸 تعمیم محرک یعنی پاسخ دادن به شباهتها

🌸 تمیز محرک یعنی پاسخ دادن به تفاوت ها

۱۴ شرطی شدن در سطح بالاتر

در فرایند شرطی شدن پاسخگر پس از آنکه محرک خشتی چندین بار با محرک طبیعی همراه شد محرک خشتی توانست ب صورت محرک شرطی پاسخ شرطی ایجاد کند میتوان از محرک شرطی ب عنوان یک محرک طبیعی استفاده کرد و پاسخ شرطی دیگری تولید کرد

مثلا اگر صدای زنگ ب دفعات لازم باغذا همراه شود ب نحوی ک صدای زنگ ب خوبی موجب ترشح بزاق در حیوان آزمایشی شود میتوان غذا را ب کلی کنار گذاشت وباراائه یک محرک شرطی دوم مثلا روشن کردن چراغ حیوان را شرطی کرد تا با روشن شدن چراغ باترشح بزاق ب ان پاسخ دهد برای انجام این کار لازم است چراغ را بلافاصله پیش از به صدا درآوردن زنگ روشن کنیم واین عمل را چندین بار تکرار کنیم این فرایند را شرطی شدن در سطح بالاتر میگویند در این مثال شرطی شدن تنها دو سطح انجام گرفت باهمین روش میتوان شرطی سازی در سطح سوم و سطوح بالاتر را نیز ایجاد کرد

۱۵ در مورد حیوان شرطی شدن ازسطح سوم ب بالاتر بسیار دشوار وغیرممکن است اما در مورد انسان امکان شرطی شدن در سطوح خیلی بالاتر وجود دارد

۱۶ در تعمیم محرک شباهت بین یک محرک با محرک شرطی عامل اصلی ایجاد پاسخ شرطی ست

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۹۰ در شرطی شدن در سطح بالاتر این شباهت عامل اصلی نیست بلکه تمامی محرکهای شرطی سطوح بالاتر نیز باید در جریان شرطی شدن حاضر باشند

۹۱ در شرطی شدن سطح بالاتر مجاورت عامل اصلی شرطی شدن است

۹۲ در تعمیم شباهت عامل مهم است

۹۳ با اینکه فرایند شرطی سازی کلاسیک یا پاسخگر در ابتدا عمدتاً به بازتابهای ساده ارثی محدود بوده اما اکنون در اداره امور مربوط به انسانها و توضیح بسیاری از رفتارهای هیجانی نقش اساسی به عهده دارد بسیاری از واکنشهای ترس و اضطراب انسان که پایه و مایه خیلی از ناراحتیهای هیجانی را تشکیل میدهد از این فرایند ناشی میشود

۹۴ اسکینر در رابطه با اهمیت شرطی شدن کلاسیک میگوید استفاده از این نوع فرایند شرطی کردن در اداره امور رفتار انسان تاریخی طولانی دارد

کاربرد محرکهای شرطی مانند کلماتی چون عشق و مرگ و... و نیز اثرات هیجانی مثل موسیقی و نقاشی و... غالباً با فرایند شرطی شدن کلاسیک در رابطه هستند

۹۵ لب گفته فتنسکو و مککلور (۹۶) شرطی سازی کلاسیک برای معلمان دارای اهمیت است زیرا این نوع شرطی سازی تبیین های مفیدی از چگونگی ایجاد پاسخهای عاطفی و نگرشهای دانش آموزان در اختیار معلمان می گذارند

۹۷ شرطی سازی کلاسیک در توجه بسیاری از واکنشهای عاطفی یادگیرندگان در تمام سطوح تحصیلی قابل استفاده است

است

مثال کودکی را تصور کنید که با ورود ب دبستان با استقبال گرم و لبخند محبت امیز معلم مواجه میشود بعد از چند روز تکرار این رفتار از معلم کودک با خوشحالی از خانه عازم مدرسه میشود

۹۸ خوشرویی و استقبال گرم معلم (۹۹) محرک غیرشرطی

۱۰۰ شادمانی و علاقمندی کودک بخاطر خوشرویی معلم (۱۰۱) پاسخ غیرشرطی

۱۰۲ خود معلم و سایر محرکات آموزشگاه و یادانها که در اصل برای کودک بی اثر بوده و در اثر همراهی با محرک غیرشرطی به صورت محرک شرطی در آمده اند و سبب بروز همان پاسخ شادمانی و علاقه در کودک شده اند میشود پاسخ شرطی

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

بهترین راه مقابله با واکنشهای نامطلوب افراد استفاده از خاموشی است

برای این منظور باید فرد را در شرایطی که موجب واکنش نامطلوب نمیشود قرار داد تا به تدریج رفتار نامطلوب او خاموش شود

نظریه شرطی سازی وسیله ای ثرندایک

در نظریه شرطی سازی کلاسیک پاولی، همآیندی یا تداعی بین دو محرک (شرطی و غیر شرطی) (CS-US) موجب یادگیری یا شرطی شدن میشود

در نظریه شرطی سازی وسیله ای ثرندایک، یادگیری در نتیجه پیوند بین یک محرک و یک پاسخ (S-R) رخ میدهد علت نامیدن نظریه ثرندایک به شرطی سازی وسیله ای این است که در شرطی سازی وسیله ای رفتار وسیله ای است برای دریافت پاداش یا تقویت.

ثرندایک معتقد بود که اثر یا نتیجه رفتار است که تعیین میکند آن رفتار آموخته خواهد شد یا نه نظریه ثرندایک به قانون اثر که معروفترین قانون نظریه اوست شهرت دارد.

طبق قانون اثر، اگر در حضور یک محرک رفتاری انجام بگیرد و به نتیجه مطلوبی بیانجامد یعنی پاداش دریافت کند آن رفتار آموخته میشود، یعنی بار دیگر که آن محرک ظاهر گردد به آن پاسخ داده خواهد شد.

به سخن دیگر، می توان گفت که در نتیجه پیامد مطلوب رفتار، پیوند بین محرک و پاسخ نیرومند می شود. به این رابطه قانون پاداش میگویند

از سوی دیگر اگر در حضور محرکی رفتاری انجام بگیرد که به نتیجه آزارنده ای بیانجامد یعنی آن رفتار تنبیه شود پیوند بین محرک و پاسخ ضعیف میشود به این رابطه قانون تنبیه می گویند.

ثرندایک نشان داد که پیامدهای رفتار فرد نقش مهمی در تعیین رفتار های آتی او دارند

ثرندایک اعتقاد زیادی ب اثربخشی تنبیه نداشت

در نظریه ثرندایک، یادگیری ایجاد پیوند بین محرک و پاسخ است.

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

♣ به همین جهت، نام دیگر نظریه ثرندایک پیوندگرایی است.

♣ مفهوم مکمل پیوند در نظریه ثرندایک گزیش است .

♣ یادگیری در نظریه ثرندایک ب صورت گزینش یا انتخاب یک پاسخ از میان مجموعه پاسخهای موجود ارگانیسم و پیوند دادن آن پاسخ ب موقعیت محرک توصیف میشود ب همین دلیل ب روش یادگیری ثرندایک یادگیری از راه کوشش و خطا هم میگویند

♣ یکی دیگر از مفاهیم عمده نظریه ثرندایک، که آثار تربیتی مهمی بر جای نهاده مفهوم عناصر همانند انتقال یادگیری است ♣ تا پیش از انجام پژوهشهای ثرندایک، روانشناسی قوای ذهنی قوای نفسانی توجیه کننده پدیده انتقال یادگیری بود.

بنابه این روانشناسی قوای ذهنی، گفته می شد که ذهن آدمی از قوه های مختلفی مانند استدلال- توجه- قضاوت - حافظه و مانند اینها تشکیل یافته است.

♣ باور این قوا را میتوان از راه تمرین نیرومند ساخت

♣ ب این رویکرد نظریه انضباط صوری، یا انضباط ذهنی گفته میشد. نام دیگر آن رویکرد ماهیچه ذهنی بود

ثرندایک و وودورث ♣ ب این نتیجه رسیدند ک انتقال یادگیری یا انتقال آموزش از یک موقعیت ب موقعیت دیگر تنها ب میزان شباهت بین دو موقعیت وابسته است

♣ ثرندایک طبق نظریه عناصر همانند خود بیان داشت

در صورتی که بین دو موقعیت شباهت محتوا و روش موجود باشد، آنچه که ما در یکی از آن دو موقعیت آموخته ایم در موقعیت دوم نیز به کارمان میآید.

♣ نظریه عناصر همانند به صورت جانشین نظریه انضباط صوری پذیرفته شده است.

نظریه شرطی سازی کنگر اسکینر ♣

♣ اسکینر واضع نظریه شرطی سازی کنگر است

♣ نظریه اسکینر مکمل نظریه ثرندایک است.

♣ مهمترین تفاوت آنها در روش های شرطی کردن آنها است

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۹در روش ثرندایک شرطی شدن یا یادگیری از راه کوشش و خطا صورت میپذیرد، یعنی به یادگیرنده در موقعیت یادگیری فرصت های لازم داده میشود تا با دادن پاسخ های مختلف سرانجام پاسخی را که مورد نظر است بدهد و برای آن تقویت دریافت کند

۱۰اسکینر فرصت خطا کردن به یادگیرنده نمیدهد و او را با روش شکل دهی یا واداشتن به انجام خرده پاسخهایی که تدریجاً به پاسخ نهایی مورد نظر ختم میشود هدایت می نماید

۱۱اسکینر کلیه رفتارها را به دو دسته کنشگر و پاسخگر تقسیم کرده است

۱۲در شرطی سازی کلاسیک پاولفی که رفتار بازتابی غیرارادی و خودکار است و بر اثر محرکهای پیش آیندی *شرطی یاغیرشرطی*فراخوانده میشود

این همان رفتار پاسخگر مورد نظر اسکینر است

۱۳رفتار کنشگر صرفاً از جاندار صادر میشود

اسکینر نمیگوید رفتار کنشگر مستقل از تحریک روی میدهد بلکه میگوید محرکی که این گونه رفتارها را سبب میشود ممکن است ناشناخته باشد و دانستن علت های پیش آیندی این نوع رفتار برای کنترل آن اهمیت چندانی ندارد
یعنی برخلاف رفتار پاسخگر که به محرکی که پیش از آن می آید وابسته است

۱۴رفتار کنشگر ب وسیله پیامدهایش کنترل میشود

۱۵رفتار کنشگر تقریباً همان رفتار وسیله ای مورد مطالعه ثرندایک است، اما اسکینر ترجیح داده است آن را رفتار کنشگر بنامد

۱۶نام دیگر رفتار کنشگر رفتار فعال است

زیرا برخلاف رفتار پاسخگر ارگانیسم در انجام اینگونه رفتار فعال است و بر روی محیط عمل یا کنش میکند. از این رو اسکینر به آن نام کنشگر داده است

مثال

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

❖ کودکی که سندلی آشپزخانه را در کنار قفسه خوراکی ها قرار می دهد و با بالا رفتن از آن خوراکی مورد علاقه اش را به دست می آورد به رفتار فعال یا کنشگر میپردازد

مثال

❖ وقتی که همین کودک با خوردن لیمو یا دیدن کسی که لیمو میخورد بزاق دهانش تراوش می نماید رفتار پاسخگر منفعل است و محیط بر او اثر میگذارد.

فرایند شرطی شدن رفتار کنشگر به این طریق است که پس از انجام رفتار کنشگر از سوی ارگانیسم رویداد مطلوبی را به دنبال آن می آورند این رویداد مطلوب میتواند ارائه چیزی به ارگانیسم باشد که خواستار آن است یا رهانیدن ارگانیسم از چیزی که از آن بیزار است

❖ در دو حالت رفتار ارگانیسم در نتیجه پیامدهایش نیرومند میشود

یعنی احتمال بروز آن در شرایط همسان اتی افزایش می یابد

اسکینر هر دو حالت را تقویت می نامد

❖ حالت اول که در آن رفتار ارگانیسم برایش چیز مطلوبی به بار می آورد تقویت مثبت نام گذاری میشود

❖ حالت دوم را که رفتار ارگانیسم موجب رهایی یا اجتناب او از چیز نامطلوبی می شود را تقویت منفی می نامند

❖ محرکی که در تقویت مثبت به دنبال رفتار می آید و آن را نیرومند میکند تقویت کننده مثبت نام دارد

❖ محرکی که در تقویت منفی بعد از رفتار حذف میشود و نتیجه اش نیرومند شدن رفتار است تقویت کننده منفی نامیده میشود

❖ تقویت مثبت عبارتند از نیرومند شدن رفتار پس از ارائه تقویت کننده مثبت به دنبال آن.

❖ تقویت منفی یعنی نیرومند شدن یک رفتار پس از حذف تقویت کننده منفی به دنبال آن

مثال تقویت مثبت

❖ در آزمایشهای حیوانی فشار دادن اهرمی در درون جعبه آزمایش توسط موش و دریافت غذا به دنبال آن رفتار است.

مثال تقویت منفی

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۵ در آزمایش های حیوانی فشار دادن اهرمی درون جعبه آزمایش توسط موش ولی اینبار قطع شوک برقی به دنبال آن است

در این مثال ها غذا تقویت کننده مثبت و شوک برقی تقویت کننده منفی است .

مثالی از تقویت مثبت ﷻ

۶ دانش آموزی را تصور کنید ک فعال نیست و همیشه در کلاس ساکت است معلم تصمیم میگیرد ازاین پس هرحرکتی از دانش آموز رابرای شرکت در فعالیت کلاسی افزایش دهد مثلا تشویق و توجه و....

مثلا ب محض دست بالا کردن دانش آموز معلم ب او توجه نشان دهد

پس از چندبار تایید وتوجه معلم دانش آموز فعال میشود

۷ در این مثال تایید رفتاردرست بلند کردن دانش آموز برای پرسیدن سوال تقویت مثبت و کلمات خوشایند معلم تقویت کننده مثبت هستند

مثالی از شرطی شدن کنشگر در انسانها از طریق تقویت منفی ﷻ

دانش آموزی ب خاطر تاخیر در ورود ب کلاس چندین علامت منفی از معلم دریافت میکند

یک روز معلم ب او میگوید اگر از این پس سروقت ب کلاس بیایید در ازای هریک هفته که بدون تاخیر وارد کلاس شود یکی از علامتهای منفی تو حذف خواهد شد

دانش آموز اینگونه با سروقت آمدن علامتهای منفی خود را ازبین می برد

۸ تقویت کننده منفی هم شامل حذف محرک نامطلوب یعنی گریز آموزی و هم شامل اجتناب کردن ارگانسیم از آن یعنی یادگیری اجتنابی است

مثال مهم

۹ اگر هنگام قدم زدن در خیابان باران ببارد و شما برای جلوگیری از خیس شدن چتر خود را باز کنید یا به زیر یک سرپناه بروید، این یادگیری گریز آموزی است

مثال مهم

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۱۹ اگر هنگام خروج از منزل با دیدن آسمان ابری چتر خود را با خود حمل کنید، این یادگیری شما نمونه ای از یادگیری اجتنابی ست

۲۰ تقویت چه مثبت چه منفی موجب نیرومند شدن رفتار کنشگر میشود یعنی احتمال بروز آن را در شرایط همسان آتی افزایش می دهد

۲۱ تنبیه موجب ضعیف شدن رفتار کنشگر یا کاهش یافتن احتمال بروز آن میشود

اگر رفتار ارگانیسم با پیامد نامطلوبی دنبال شود و احتمال انجام آن رفتار در شرایط همسان آتی کاهش یابد گفته میشود که آن رفتار تنبیه شده است

۲۲ تنبیه پیامد نامطلوب رفتار ارائه یک محرک آزاددهنده یا همان تقویت کنند منفی ب دنبال رفتار ارگانیسم است

۲۳ تنبیه یعنی ضعیف شدن یا کاهش احتمال بروز یک رفتار پس از ارائه تقویت کننده منفی یا محرک آزادنده ب دنبال آن

۲۴ تقویت کننده منفی چیزی ست ک ارگانیسم می کوشد تا از شر ان خلاص شود یا از ان اجتناب کند از این رو ب ان محرک آزادنده گفته میشود زیرا حضور ان موجب آزار ارگانیسم است

۲۵ تقویت کننده مثبت چیزی ست ک ارگانیسم میکوشد تان را ب دست آورد

۲۶ تقویت کننده مثبت را با علامت + نشان می دهند

۲۷ تقویت کننده منفی را با علامت - (S منفی) نشان می دهند

۲۸ خاموشی رفتار کنشگر

اگر رفتاری را که با تقویت چه مثبت چه منفی افزایش یافته است برای مدتی تقویت نکنیم به تدریج نیرومندی آن کاسته میشود و سرانجام به کلی متوقف میشود.

مثلا مادری که با هر بار گریه کودک او را در آغوش میگیرد متوجه می شود که بر میزان گریه کودک به منظور بغل کردن

افزوده میشود این افزایش رفتار گریه از طریق تقویت مثبت اتفاق می افتد مادر تصمیم میگیرد که چندین

بار به گریه کودک برای بغل شدنن توجه نکند، پس از گذشت مدت کوتاهی، دیگر کودک به گریه ادامه نمی دهد و خاموشی اتفاق می افتد.

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

👉 بنا به قانون خاموشی رفتار کنشگر، ساده ترین راه برای حذف یک رفتار کشف و قطع منبع تقویتی آن است.

👉 محروم کردن یعنی جلوگیری از دسترسی فرد ب تقویت مثبت

👉 جریمه کردن یعنی حذف یک تقویت کننده مثبت بعد از رفتار نامطلوب فرد

👉 بازگشت خود به خودی👉

مقدار پاسخی که بعد از خاموشی، به خودی خود، بازگشت می کند از مقدار پاسخی که پیش از وقوع خاموشی رخ می دهد بسیار کمتر است. به همین دلیل است که ادامه برنامه خاموشی مشکل بازگشت خود به خودی را به سرعت برطرف می کند

👉 رفتار پاسخگر و کنشگر طبق قوانین تعمیم و تمیز اموخته میشود

👉 اگر رفتاری که در حضور محرکی تقویت شده است در حضور محرکهای مشابه آن محرک از ارگانیسم سر بزند میگوییم ارگانیسم رفتارش را تعمیم داده است

👉 مثلاً کودکی که می آموزد گربه خانه خودشان را گربه صدا بزند، اگر با دیدن گربه ای در کوچه آن را هم گربه صدا کند تعمیم محرک داده است . این موردی از تعمیم مناسب است

👉 گاه فرایند تعمیم محرک به صورت نامناسب یا غلط انجام میشود و باید از طریق تمیزمحرک آن را اصلاح کرد.

مثلاً کودکی که گوسفند و سگ ها را نیز گربه مینامد تعمیم نابجا یا نامناسب می دهد، و لازم است به او آموزش تمیز داده شود

👉 تمیز آموزی این گونه صورت میپذیرد که رفتار یادگیرنده در حضور محرک مناسب تقویت میشود اما در حضور محرک نامناسب تقویت نمیشود

👉 هم در شرطی شدن پاسخگر و هم در مورد شرطی شدن کنشگر

تعمیم محرک👉 پاسخ دادن ب شباهتهاست

تمیز محرک👉 پاسخ دادن ب تفاوت هاست

👉 تنها فرق بین تعمیم و تمیز در شرطی سازی پاسخگر و کنشگر در نوع پاسخهاست

👉 عمل مشابه تعمیم محرک تعمیم پاسخ است.

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

✿ در تعمیم پاسخ فرد علاوه بر پاسخ آموخته شده، پاسخ های دیگری را نیز به محرک مورد نظر می دهد و اگر این پاسخ ها نامناسب باشند باید اصلاح شوند.

مثلا اگر کودکی در حضور گربه علاوه بر نام گربه بانامهای دیگری این حیوان را صدا کند چون سگ و گوسفند ، تعمیم پاسخ نامناسب انجام می دهد

این نشان میدهد که مفهوم گربه را به خوبی یاد نگرفته است.

برای کمک به او در یادگیری مفهوم درست گربه، باید ب او آموزش تفکیک پاسخ داده شود

✿ آموزش تفکیک پاسخ به کمک تقویت تفکیکی میسر است

✿ در تقویت تفکیکی تنها پاسخ درست در حضور محرک تقویت می شود، ولی پاسخ های نادرست تقویت نمی شود تا به خاموشی گرایند.

✿ رفتار پاسخگر به وسیله محرکهای پیشابندی یعنی محرک های شرطی و محرک های غیر شرطی کنترل میشود

به این نوع محرک محرک پیشابندی فراخوان و به رفتار حاصل از این گونه محرک رفتار فراخوانده شده می گویند .

✿ رفتار وسیله ای یا رفتار کنشگر به وسیله محرکهای پیامدی و پس آیندی تقویت کننده های مثبت و منفی کنترل میشوند

هیچ گونه محرک پیش آیندی خاص نمیتوان یافت ک موجب بروز رفتار کنشگر بشود از رو میگویند رفتار کنشگر از

ارگانیسم صادر میشود ب این گونه رفتار رفتار صادر شده میگویند

وقتی که یک پاسخ یا رفتار کنشگر برای مدتی در حضور یک محرک خاصی بارها تقویت یا خاموش شود احتمال بروز

رفتار در حضور ان محرک پیش آیندی افزایش یا کاهش می یابد

✿ در نظریه شرطی سازی کنشگر علاوه بر محرکهای پس آیندی محرکهای پیش آیندی هم کنترل رفتار کنشگر را به عهده

میگیرد

✿ محرکها پیشابندی کنترل کننده رفتار محرکهای تمیزی نامیده میشود.

این محرکها به طور کلی دو دسته هستند

✿ آنهایی که نزدیک بودن تقویت را خبر می دهند که با علامت اس دی نشان می دهند

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

محركهائی هستند که در حضور آنها رفتار تقویت شده است
 آنهايي که عدم وقوع تقویت را آگاهی می دهند و با علامت اس دلنا معرفی میکنند.

محرك ها يی هستند که در حضور آنها رفتار تقویت نشده است.

برای اینکه محرك های تمیزی یا اس دی ها نقش کنترل کنندگی رفتار را برعهده بگیرند، لازم است در حضور آنها رفتار را تقویت کنیم ولی در غیاب آنها رفتار را تقویت نکنیم یعنی باید فرد را تربیت کنیم تا در موقعیت های مختلف به طور متفاوت رفتار کند.

روش ایجاد این نوع رفتار ها همان تقویت تفکیکی است

پس از آنکه رفتار یا پاسخ فرد در مقابل یک محرك تمیزی ب خوبی آموخته شد ممکن است پاسخ در حضور ان محرك ب طور خودکار داده شود

محرك تمیزی نقش محرك فروخوان را ایفا میکند

اما در ایجاد پاسخ ب نحو یکسان عمل نمیکند

محرك فراخوان الزاماً به ایجاد رفتار پاسخگر می انجامد.

محرك تمیزی که همان محرك پیش آیندی رفتار کنشگر است صرفاً احتمال افزایش رفتار کنشگر را افزایش میدهد.

شخص در دادن پاسخ به محرك تمیزی، بیشتر از دادن پاسخ به محرك فراخوان، آزاد است.

مقایسه شرطی سازی پاسخگر با شرطی سازی کنشگر

شرطی شدن پاسخگر بارتارهای پاسخگر یا بازتابی که به وسیله محركهای پیش آیند فراخوان ایجاد می شوند و لذا غیرارادی هستند سر و کار دارد

اما شرطی شدن کنشگر به رفتارهایی که از شخص صادر میشوند و ارادی هستند مربوط است.

در فرایند شرطی شدن پاسخگر یک محرك خنثی با یک محرك طبیعی یاغیر شرطی چندین بار همراه میشود و در نتیجه محرك خنثی خاصیت فراخوانی پاسخ شرطی را کسب میکند و به صورت محرك شرطی در می آید.

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

اما در فرآیند شرطی سازی کنشگر، ارائه یک تقویت کننده مثبت بعد از رفتار یا حذف یک تقویت کننده منفی بعد از رفتار سبب نیرومند شدن رفتار و شرطی شدن رفتار میشود

۹. در فرآیند خاموشی پاسخگر، محرک شرطی بدون همراهی با محرک غیر شرطی به ارگانیسم ارائه میشود و این منجر به حذف پاسخ شرطی می شود.

اما در فرآیند خاموشی کنشگر، به دنبال رفتاری که قبلاً تقویت می شده، دیگر تقویت کننده داده نمیشود و این منجر به حذف رفتار کنشگر شرطی میشود.

۱۰. در شرطی شدن پاسخگر که محرک غیر شرطی و محرک شرطی پاسخ را به وجود می آورد، ارگانیسم منفعل است و در واقع محیط موجب تغییر در ارگانیسم میشود

اما در شرطی شدن کنشگر ارگانیسم فعال است و با انجام رفتار خود سبب تغییر در محیط میشود.

کاربرد نظریه شرطی سازی کنشگر در اداره امور انسان

۱. نظریه شرطی سازی کنشگر اسکینر بیشتر از آنکه در نظریه علمی یادگیری باشد مجموعه‌ای اصول و فنون است که در زمینه‌های مختلف برای اداره امور مربوط به انسانها کاربرد یافته است از جمله کاربرد این اصول در مراکز درمانی به عنوان رفتار درمانی و در محیطهای آموزشی و سازمان های اجتماعی و نهادهای مجری قانون با نام روشهای تغییر و اصلاح رفتار نام برد.

روشهای رفتار درمانی برای درمان انواع مشکلات روانی و روشهای تغییر و اصلاح رفتار برای اصلاح ناسازگاریها و اختلالهای رفتاری بزهکاران و عقب ماندگان ذهنی ب کار می روند

از روشهای تغییر و اصلاح رفتار برای آموزش و اصلاح رفتارهای تحصیلی و اجتماعی دانش آموزان در محیط های آموزشی نیز استفاده میشود

تست فصل پنجم پرورشی

۱. شرطی سازی پاسخگر از کیست؟

الف. اسکینر ب. واتسون ج. ثراندیک د. پاولف

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۲. به رابطه ساده بین یک پاسخ و محرکی که از طریق تأثیرگذاری بر یکی از اعضای حسی آن پاسخ را تولید می کنند چه گفته میشود

الف. غریزه ب. وراثت ج. طرحواره د. بازتاب
 ۳. نخستین روانشناسی که کاربرد نظریه شرطی سازی پاسخگر پائولف را با انسان ها نسان داد که بود؟

الف. جیمز ب. ثراندیک ج. اسکینر د. واتسون

۴. کودکی که از سرسره بال میروند هنگام بالرفتن زمین میخورد و پایش آسیب میبیند بعد از گذشت چند هفته وقتی ک کودک میخواهد ب سرسره نزدیک شود دچار ترس و اضطراب میشود در این مثال محرک غیرشرطی را نشان دهید؟
 الف. منظره سرسره ب. ترس و اضطراب

ج. کودک د. افتادن از سرسره
 ۵. در نظریه شرطی سازی پاسخگر پاسخ شرطی ب کدام محرک وابسته است؟

الف. تعمیم محرک ب. تمیزمحرک

ج. محرک شرطی د. محرک غیرشرطی

۶. ب. تمایل فرد برای پاسخ دادن ب محرکهای مرتبط وامشابه با محرکی در ضمن شرطی شدن بکار رفته است چه گفته میشود؟

الف. محرک شرطی ب. تعمیم محرک

ج. تمیز محرک د. پاسخ محرک

۷. ب. تمایل فرد ب پاسخ دادن ب تنها ان محرکی ک در ضمن شرطی شدن ب کار گرفته میشود چه میگویند؟

الف. شرطی شدن سطح بالاتر ب. بازگشت خودب خودی

ج. تعمیم محرک د. تمیزمحرک

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۸. کودکی ک از سگ درنده ای ترسیده در نتیجه از همه سگهای بی ازار میترسد این مثال مربوط ب کدام مورد زیر است؟

الف. تمیز پاسخ ب. تمیز محرک

ج. خاموشی د. تعمیم محرک

۹. در شرطی شدن سطح بالاتر عامل اصلی شرطی شدن چیست؟

الف. تقویت ب. محرک ج. شباهت

د. مجاورت

۱۰. در تعمیم عامل مهم شرطی شدن چیست؟

الف. سادگی ب. مجاورت ج. تکامل

د. شباهت

۱۱. بهترین راه مقابله با واکنش های نامطلوب افراد استفاده از روش است؟

الف. تمیز ب. تقویت ج. تعمیم

د. خاموشی

۱۲. در کدام شرطی سازی یادگیری در نتیجه ی پیوند بین یک محرک و یک پاسخ رخ می دهد؟

الف. شرطی سازی وسیله ای

ب. شرطی سازی اجتماعی

ج. شرطی سازی سطح بالاتر

شرطی سازی کنشگروپاسخگر

۱۳. معروف ترین قانون ثراندیک چه نام دارد؟

الف. شدت ب. آمادگی ج. تمرین

د. اثر

۱۴. از نظر ثراندیک چه چیزی تعیین میکند رفتاری اموخته شده یانه؟

الف. پیامد رفتار

ب. تقویت

ج. محرک

د. انگیزه

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

۱۵. نام دیگر نظریه ثراندیک چیست؟

- الف. یادگیری مشاهده ای
ج. یادگیری جانشینی
ب. پیوندگرایی
د. یادگیری تقلیدی

۱۶. ثراندیک کدام مفهوم را مکمل پیوند می دانست ؟

- الف. یادگیری
ب. تقویت
ج. جانشینی
د. گزینش

۱۷. کدام یک از مفاهیم زیر از آثار تربیتی مهم ثراندیک ب حساب می آید؟

- الف دبستگی
ب. نقش پذیری
ج. تقویت جانشینی
د. عناصر همانند

۱۸. کدام نظریه بعنوان جانشین نظریه انضباط صوری پذیرفته شده است؟

- الف. قوای ذهنی
ج. یادگیری شرطی
ب. تشکیل ذهن
د. عناصر همانند

۱۹. محرکهای پیشابندی کنترل کننده رفتار چه نامیده میشود؟

- الف. محرکهای تعمیم
ج. محرکهای تقویتی
ب. محرکهای تمیزی
د. محرکهای پیامدی

۲۰. اگر کودکی در حضور گربه بعالوه نام گربه نام های دیگری چون سگ و گوسفند هم بکار ببرد ب کدام گزینه زیر

- مربوط میشود؟
الف. تفکیک پاسخ

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

ب. تمیز پاسخ

ج. تعمیم پاسخ

د. تعمیم محرک

۲۱. از پیوند دو رویداد که به طور مکرر با هم همراه شوند، کدام مورد حاصل میشود؟ (سراسری ۹۳)

الف) تداعی

۲) تقویت منفی

۳) تقویت جانشینی

۴) شرطی کلاسیک

۲۲. در نظریه اسکینر مهمترین عامل در یادگیری چیست؟ (سراسی ۸۸)

۱) سبک یادگیری

۲) پیامدهای رفتار

۳) برنامه های تقویت

۴) تقویت جانشینی

این فایل رایگان است راضی ب کپی برداری برای فروش نیستم

